

چگونه توانستم علاقه دانش آموزانم را به یادگیری جهات اصلی افزایش دهم؟

سکینه خاکسار^۱، عزت الله ملک پور افشار^۲

^۱ دانشجوی دوره مهارت آموزی آموزش ابتدایی، دانشگاه فرهنگیان، پردیس خواجه نصیر کرمان (نویسنده مسئول)

^۲ عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان، پردیس پسرانه خواجه نصیر کرمان

چکیده

بدون شک سفر کردن به بیابان، کوهستان و دریا برای گردش یا تحقیق علمی نیازمند به آموزش و فراگیری مهارت های مختلفی است؛ که در این میان شناختن و فراگرفتن مهارت های جهت یابی برای مسافران و گردشگران یکی از ضروریات سفر است. اگر نگوئیم انسان از سرآغاز زندگی نیازمند دانستن مهارت جهت یابی بوده اما می توان اذعان داشت که از گذشته های بسیار دور تاکنون، انسان ها در سفرهای خود از مهارت جهت یابی استفاده کرده اند. با گسترش علم و فناوری در چند دهه اخیر همانطور که ابزارهای مختلف جهت یابی یکی پس از دیگری بوجود آمده اند؛ در سطوح مختلف نیاز به آموزش این مهارت هم افزایش یافته است. در دوره ابتدایی به منظور آشنایی دانش آموزان با مهارت جهت یابی در کتاب جغرافیا مواردی از آموزش مهارت جهت یابی آورده شده است. از آنجایی که در سنوات گذشته این مهارت به درستی به دانش آموزان آموزش داده نشده بود علاوه بر اینکه دانش آموزان این مهارت را به خوبی فرا نگرفته بودند در ابتدای سال تحصیلی متوجه شدم دانش آموزانم علاقه چندانی به فراگیری آن ندارند. لذا به منظور رفع این مشکل، بررسی علل بی انگیزگی دانش آموزانم نسبت به یادگیری این مهارت در قالب اقدام پژوهی در دستور کار بنده قرار گرفت. با بررسی های میدانی، مشاهده، مصاحبه و پرسشنامه، با دانش آموزانم توانستم پاره ای از مشکلات را شناسایی کرده و به رفع آنها اقدام کنم.

واژه های کلیدی: دوره ابتدایی، اقدام پژوهی، مهارت جهت یابی

۱. مقدمه

در درس تاریخ خوانده‌ایم که انسان‌ها از گذشته‌های بسیار دور به منظور کشورگشایی، تجارت، داد و ستد، به سرزمینهای مختلف سفر می‌کردند. در قرن‌های پانزدهم و شانزدهم میلادی با ورود انسانها به عصر اکتشافات جغرافیایی و پیشرفت در دریانوردی، این سفرها به سرزمین‌های ناشناخته همچنان افزایش یافت. آنچه مسلم است طی کردن مسیرهای طولانی در بیابان‌ها، دشت‌ها، کوهستان‌ها بصورت پیاده یا سواره و همچنین حرکت کشتی‌ها در دریاها و اقیانوسها بصورت شبانروزی نیازمند به آشنایی با مهارت‌های جهت‌یابی بوده است. اگر چه وسایل و ابزارهای جهت‌یابی در گذشته اندک بودند؛ اما یقیناً انسان‌های آن دوره نیز برای کشف سرزمین‌های جدید، سفر به سرزمین‌های شناخته شده در آن طرف مرزهای خود با مهارت‌های جهت‌یابی داشتند. «قطب‌نما و قبله‌نما، دو وسیله‌ای هستند که از دیرباز برای یافتن و تعیین جهت‌های اصلی جغرافیایی (شمال، جنوب، شرق و غرب) و جستجوی مکانها به کار می‌روند... انسان برای اینکه بتواند موقعیت خود را در هر مکانی که ناشناخته است بداند، به شناخت از محیط خود نیاز دارد. این شناخت در محیط‌های باز مانند بیابان، کوهستان، هوا و یا دریا بیشتر مورد نیاز است. حال اگر این شناخت به عملیات جستجو و نجات ختم شود اهمیت و ارزش آن دو چندان خواهد بود. بنابراین امدادگران، کوهنوردان، نظامیان، خلبانان، دریانوردان، جنگلبانان، محیط‌بانان و در نهایت همه ما به دانستن روشهای جهت‌یابی و مسیریابی نیازمندیم» [۱].

با توجه به اهمیت فراگیری مهارت‌های جهت‌یابی در زندگی روزمره برای بیشتر اقشار جامعه «می‌توان اذعان داشت که مدرسه فرصت و غنیمتی است برای دانش‌آموزان تا با فراگیری بسیاری از مهارت‌هایی که در آینده قرار است از آنها استفاده کنند و در جریان زندگی اجتماعی خود آنها را بکار ببندند خودشان را از همین ابتدا آماده و مهیا کنند به منظور تحقق این آمادگی و یادگیری ما معلمان وظیفه داریم تا این بستر و فرصت را برای دانش‌آموزان خود فراهم سازیم» [۲]. در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰ با اشتغال و تدریس من در پایه ششم دبستان شهید کریمی روستای نورآباد از توابع شهرستان منوجان، متوجه بی-انگیزگی دانش‌آموزانم نسبت به یادگیری مهارت‌های جهت‌یابی شدم که در این میان تلاش کردم آن را رفع کنم. امید است این تلاش و حرکت بنده مثمرتر بوده و نتایج این پژوهش در بهبود و ارتقاء سطح علمی دانش‌آموزانم اثربخش باشد.

۲- اهداف تحقیق

اهداف این پژوهش همانند سایر پژوهش‌ها در دو بخش هدف کلی و اهداف جزئی دنبال می‌شود.

۲-۱- هدف کلی

«هدف آن چیزی است که در نهایت و پس از طی مراحل مختلف باید به آن نائل شویم» [۳]. بنابراین هدف کلی این پژوهش، چگونه توانستم علاقه دانش‌آموزانم را به یادگیری جهات اصلی افزایش دهم؟ است.

۲-۲- اهداف جزئی

- شناسایی و پیدا کردن چهار جهت اصلی به وسیله قطب‌نما و سایر وسایل قابل دسترس
- تعیین قبله با استفاده از قطب‌نما.

۳- پرسش‌های تحقیق

- چگونه توانستم دانش‌آموزانم را به یادگیری مهارت‌های جهت‌یابی تشویق کنم؟
- چگونه توانستم موانع یادگیری مهارت‌های جهت‌یابی را شناسایی و رفع کنم؟

۴- توصیف وضعیت موجود و بیان مسئله

اینجانب سکینه خاکسار با مدرک تحصیلی کارشناسی آموزش ابتدایی حدود ۱۴ سال است که بصورت نیروی حق التدریس در مدارس ابتدایی و پیش دبستانی شهرستان منوجان، مشغول به کار هستم. در سال تحصیلی جاری این توفیق را دارم که آموزگار پایه ششم ابتدایی در آموزشگاه شهید کریمی نورآباد از توابع شهرستان منوجان هستم. در این چهارده سال تدریس در آموزشگاه ها و پایه های تحصیلی مختلف، آنچه مرا بیش از پیش نگران و به چاره اندیشی واداشت؛ بی رغبتی دانش آموزانم به یادگیری مهارت های جهت یابی بود. ابتدا با مطرح کردن این موضوع در شورای آموزگاران آموزشگاه علت را جویا شدم. سپس با پرسش و جستجوی علت از دانش آموزان، اولیاء، یافته های علمی خود و مراجعه به کتب مختلف تصمیم گرفتم این وضعیت را تغییر دهم. آنچه مسلم است این آموزشگاه در روستای نورآباد و در دورترین نقطه از شهرستان منوجان واقع شده است. مسافتی را که اهالی این روستا باید طی کنند تا به شهر برسند قریب به ۱۴۰ کیلومتر است. بنابراین ساکنان و دانش آموزان این روستا دسترسی چندان آسانی به شهر ندارند. این عدم دسترسی آنان به شهر باعث شده تا آنان از بسیاری از امکانات ضروری محروم بوده و در شرایط سخت زندگی کنند. کمبود وسایل رفاهی، عدم برخورداری تنها دبستان این روستا از حداقل امکانات، کلاس های چند پایه، تنها بخشی از مشکلات دانش آموزان این دبستان و روستا است که قابل بیان و بررسی است. در سال تحصیلی جاری این آموزشگاه تعداد ۳۰ نفر دانش آموز فعال دارد که از این آمار، تعداد ۱۱ نفر آنها در پایه ششم ابتدایی مشغول به تحصیل هستند. با گذشت سه ماه از سال تحصیلی علیرغم توجه و بازدیدهای مکرر اداره آموزش و پرورش منطقه از این دبستان و تلاش بنده برای ارتقاء سطح یادگیری و شناسایی دلایل افت تحصیلی شان در سنوات گذشته، با استفاده از تجربیات خود و سایر همکارانم انتظار می رفت هر روز شاهد پیشرفت تحصیلی آنان باشم و امیدوار بودم در پایان سال موفقیت قابل چشمگیری داشته باشند. اما با مشاهده نمرات نوبت اول آنان، فرض بر این می رفت که تعطیلات شش ماهه پیش آمده ناشی از شیوع بحران کرونا در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸ و فاصله گرفتن دانش آموزان این مدرسه از کلاس درس و آموزشهای مجازی سال جاری، باعث افت تحصیلی شان شده است. علاوه بر این افت تحصیلی و کسب نمرات پایین در نوبت اول متوجه بی رغبتی آنها در یادگیری و فراگرفتن جهات اصلی شدم. این بی رغبتی آنان، من را واداشت تا در حرکتی اقدام پژوهانه و با محور قرار دادن آن فرض مطرح شده در خصوص علل افت تحصیلی دانش آموزانم به بررسی بی رغبتی آنان در یادگیری و فراگرفتن جهات اصلی بپردازم. پس این پژوهش عملی و آموزش پژوهی در امتداد این پرسش آغازین که: چگونه توانستم علاقه دانش آموزانم را به یادگیری جهات اصلی زیاد کنم؟ ادامه خواهد داشت.

۵- پیشینه پژوهش

آنچه مسلم است من با جستجو و مراجعه به منابع مختلف متوجه شدم پژوهش های مختلفی در قالب اقدام پژوهی با موضوعات متنوع و مختلف برای بهبود سطح فرایند یاددهی یادگیری توسط پژوهشگران انجام شده است. متأسفانه در زمینه افزایش علاقه دانش آموزان به یادگیری و فراگرفتن جهات اصلی بطور اختصاصی پژوهشی انجام نشده و کمتر محققى به این موضوع پرداخته است. بنابراین تنها دستاورد من در این جستجو برای یافتن پیشینه پژوهش تنها چند کتاب و مقاله بود که برای آموزش مهارت های جهت یابی چاپ شده است.

- یوسفی (۱۳۹۹) در کتاب خود تحت عنوان "جهت یابی و نقشه خوانی" یک بسته آموزشی راهنمای محیط بان تدوین کرده است. در فصل ۱۱ این کتاب، اصول و مبانی جهت یابی و کار با قطب نما و در فصل ۲ نقشه خوانی جهت استفاده محیط بانان آورده شده است [۱].

- شفقی (۱۳۹۶) در جزوه آموزشی خود تحت عنوان "طرح درس نقشه خوانی و کار با قطب نما" نحوه کار با قطب نما و نقشه خوانی را برای کوهنوردان توضیح داده است [۴].

۶-گردآوری اطلاعات (شواهد)

برای رفع مشکل بی انگیزگی دانش آموزانم ابتدا باید عواملی را که باعث ایجاد آن مشکل شده است شناسایی میکردم. بنابراین من توانستم با روش های مختلف ۱.مشاهده ۲. مصاحبه ۳.آزمون از دانش آموزانم، والدین شان، برخی از مشکلات را شناسایی کرده و به رفع آنها اقدام کنم. پس از دسته بندی مشکلات توانستم آنها را در سه سطح دانش آموز، خانواده و مدرسه مورد بررسی قرار دهم. انتظار می رود این پژوهش اولاً مورد توجه مدیر مدرسه و ثانیاً مورد عنایت مدیران دلسوز و زحمت کش حوزه ستادی و منطقه قرار گیرد تا انشاء الله در برنامه ریزی های آتی ملاک عمل قرار گیرد. نکته قابل تامل در این پژوهش این است که علل و عواملی که در بی انگیزگی دانش آموزانم دخیل بوده و توسط بنده شناسایی شده است؛ یقیناً نتایج آن قابل تعمیم به سایر دانش آموزان و مدارس این منطقه میتواند باشد. چرا که یکی از ویژگی های یافته های علمی قابلیت تعمیم آنها به دیگران در مولفه های یکسان است.

۷-تجزیه و تحلیل و تفسیر داده ها

سطح اول دانش آموز:

قبلاً یادآور شدم که دانش آموزان این دبستان در دورترین نقطه شهرستان منوجان با بعد مسافت ۱۴۰ کیلومتر زندگی می کنند. این بعد مسافت باعث شده بود که دانش آموزان به غیر از آموزش مدرسه به سایر سطوح آموزش که معمولاً توسط نهادهای دولتی و موسسات خصوصی ارائه می گردد دسترسی نداشته باشند. بدین جهت لازم بود من بعنوان آموزگار و پژوهشگر ابتدا اطلاعات جامع و مدونی درباره وضعیت آموزش و فرایند یاددهی و یادگیری شان در سنوات گذشته را فراهم می کردم. لذا تصمیم گرفتم بدون اینکه حساسیتی ایجاد شود با آنها مصاحبه کنم و در مواردی هم که احتمال می رفت با مصاحبه پاسخ درستی دریافت نکنم و معمولاً مصاحبه شوندگان به دلایل مختلف پاسخی غیر از واقعیت را بیان کنند؛ پرسشنامه ای تنظیم کردم و در اختیارشان گذاشتم. آنچه مسلم است در این مصاحبه آنها اظهار داشتند که در سنوات گذشته دانش آموزان این مدرسه آموزش قابل توجهی دریافت نکرده اند. معمولاً به دلیل آمار پایین، کلاس های این مدرسه به صورت چندپایه اداره می شد. اداره کلاس های چندپایه آن هم برای آموزگاران کم سابقه و کم تجربه یقیناً سخت و دشوار است. اداره چنین کلاس هایی نیازمند برنامه ریزی و حمایت است که متأسفانه این برنامه ریزی ها و حمایت ها از جانب دست اندرکاران اندک بوده است. کم بودن ساعات آموزش، زیاد بودن مشغله فکری و ذهنی آموزگار چندپایه، جنب و جوش دانش آموزان در این مقطع سنی و سایر عوارض و مشکلاتی که برای کلاس های چندپایه متصور است باعث شده است فرایند یاددهی و یادگیری دچار اختلال شود. این اختلالات موجب شده تا اولاً زمینه عدم یادگیری و ثانیاً زمینه بی رغبتی دانش آموزان به مطالعه و یادگیری فراهم شود.

سطح دوم خانواده:

با گذشت سه ماه از سال تحصیلی با شناختی که خودم از خانواده ها بدست آوردم و اطلاعاتی را که از سطح تحصیلات، علایق و توانمندی های آنها از مدیر گرفتم؛ پی بردم که اولیاء دانش آموزانم و در عین حال ساکنین روستای نورآباد از سطح سواد بالایی برخوردار نیستند و بیشتر آنها سطح سوادشان در حد خواندن و نوشتن است. اگر در میان اهالی افرادی هم که سطح سوادشان بالاتر از دیپلم بود به چشم می خورد به دلیل اشتغال در شهر، این افراد در روستا ساکن نبودند و دائماً در حال رفت و آمد بودند. شغل اصلی ساکنین این روستا کشاورزی است. آنها در کنار کشاورزی و باغداری معمولاً تعداد اندکی دام نیز نگهداری می کنند.

همه والدین انتظار دارند فرزندانشان در اوقات فراغت، کشاورزی کرده و از دام و احشام شان نگهداری کنند. از اظهارات والدین چنین استنباط می‌شد که بیشتر آنها چندان علاقه‌ای به ادامه تحصیل فرزندشان ندارند. شاید این بی‌علاقگی آنها ریشه در بیکاری جوانان فارغ التحصیل دانشگاهی دارد. مردم معمولاً این آمار و اطلاعات را در حجم وسیع از صدا و سیما دریافت می‌کنند. آنچه مسلم است سطح سواد اولیاء، علایق و توانمندی آنها در تامین معیشت خود از طریق کار در مزرعه می‌تواند دلیلی آشکار بر بی‌توجهی آنان نسبت به درس و یادگیری دانش‌آموزان باشد.

سطح سوم مدرسه:

با پژوهشی میدانی دریافتم امروزه مدارس که با همکاری سازمان نوسازی مدارس و آموزش و پرورش ساخته می‌شود خیلی مجهزتر نسبت به مدارس است که در ۲۰ سال پیش ساخته شده است. دبستان شهید کریمی نورآباد فقط نام مدرسه را به یدک می‌کشد؛ این دبستان فاقد هرگونه وسایل سرمایشی و گرمایشی است، وسایل کمک آموزشی موجود در این مدرسه آن قدر قدیمی و مستهلک هستند که قابل استفاده نیستند. بنابراین ادامه تحصیل در چنین مدرسه‌ای اگر غیر ممکن نباشد یقیناً برای برخی از دانش‌آموزان رنج‌آور است چرا که دانش‌آموزان علاقه‌ی چندانیه به حضور و تحصیل در آن را ندارند. آن چه مسلم است هم دانش‌آموزان و آموزگاران انتظار دارند مدرسه‌شان بالاخره حداقل امکانات را داشته باشد تا بتوانند به اهداف آموزشی و پرورشی مورد نظر دست یابند.

۸- انتخاب راه جدید موقتی

من باید بعد از شناسایی علل و عوامل بی‌ربطی دانش‌آموزان بطور اعم در مطالعه و یادگیری و بطور اخص بی‌ربطی آنان نسبت به یادگیری جهات اصلی راه حل موقتی را پیش می‌گرفتم. لذا راه حل مطلوب هر مشکل را به شرح ذیل ضروری و قابل اجرا می‌دانستم:

• راهکار مناسب برای رسیدن به وضعیت مطلوب عامل اول

در این میان آنچه موجب بی‌ربطی دانش‌آموزان نسبت به یادگیری جهات اصلی شده بود؛ آموزش نادرست در سنوات گذشته بود. من بعنوان آموزگار و در این تحقیق بعنوان پژوهشگر باید با روش و مهارت خاص به تدریس این مبحث می‌پرداختم. بنابراین :

۱- ایجاد انگیزه در آنها ؛ به طوری که احساس نیاز کنند به این که باید مهارت جهت‌یابی را یاد بگیرند.

۲- تقویت دقت و مهارت در دانش‌آموزان

۳- تدریس و آموزش عملی مهارت جهت‌یابی

۴- دادن تکلیف به دانش‌آموزان (نوشتن مشخصات اربعه خانه مسکونی خود)

۵- نقشه خوانی بصورت فردی و گروهی

۶- کار با قطب‌نما بصورت فردی و گروهی .

• راهکار مناسب برای رسیدن به وضعیت مطلوب عامل دوم

به منظور بهبود و تغییر نگرش اولیاء دانش‌آموزان نسبت به ادامه تحصیل فرزندانشان باید کلاس‌های آموزش خانواده برگزار می‌شد. لذا با برنامه‌ریزی‌های من و مدیر از کارشناسان و مشاورین خانواده در منطقه دعوت بعمل آمد و طی چند جلسه به آموزش خانواده‌ها پرداختند. در این اقدام ضمن شناسایی دانش‌آموزان بی‌سرپرست و بدسرپرست اولاً برای آنها کلاس‌های آموزشی برگزار شد و ثانیاً به منظور حمایت و پشتیبانی به مراکز خیریه و حمایتی معرفی شدند.

• راهکار مناسب برای رسیدن به وضعیت مطلوب عامل سوم

- با پیگیری و نامه نگاری مدیر مدرسه به اداره آموزش و پرورش و دعوت از خیرین جهت سرو سامان بخشیدن به فضای فیزیکی مدرسه و ایجاد فضایی شاد و مطلوب؛ اقدامات خوبی در دستور کار قرار گرفت.

۹- اجرای طرح جدید و نظارت بر آن

در این مرحله لازم بود من بعنوان محقق بیش از دیگران بر فعالیت های دانش آموزان نظارت داشته باشم تا بتوانم ضمن هدایت و راهنمایی آنها شرایطی فراهم کنم تا استعداد بالقوه آنها شکوفا شده و به فعلیت برسد. از آن جایی که در مدارس ابتدایی آن چنان که باید به آموزش مهارت های جهت یابی پرداخته نشده است؛ بمنظور آشنایی آنان و حرکت آغازین، تصمیم گرفتم در ساعات کلاسی درس جغرافیا ابتدا برای آموزش این مهارت بصورت عملی اقدام کنم سپس تکالیفی به دانش آموزان واگذار شود تا در منزل بصورت فردی و گروهی انجام دهند. در این میان دانش آموزان گروه بندی شده بودند. گروه ها با یکدیگر رقابت می کردند و من آنها را هدایت می کردم که این رقابت، سالم باشد و در عین حال شرایطی فراهم گردد که گروه ها با یکدیگر تبادل نظر داشته باشند و از دانش یکدیگر استفاده نکنند. در برخی موارد تلاش داشتم کلاس را به شیوه کارگاهی اداره کنم.

گروه ها کنار هم می نشستند، با هم تبادل نظر می کردند و نتیجه بحث و گفتگوی خود را در کلاس ارائه می نمودند. با این روش و شیوه دانش آموزان با مفاهیمی چون مشارکت و تلاش انس می گرفتند و روز به روز بر میزان علاقه و انگیزه شان افزوده می شد. دانش آموزان با انجام فعالیت های خود در کلاس و منزل با مهارت جهت یابی آشنا شده بودند. به ادامه کار و فراگیری سایر مهارت های جهت یابی علاقه نشان می دادند.

به دنبال انجام فعالیت های فردی و گروهی دانش آموزان در طی مدتی که آموزش مهارت جهت یابی در دستور کار بود من و مدیر مدرسه تلاش نمودیم از میان کارهای متفاوت آنان بهترین و کامل ترین فعالیت را انتخاب نموده و در مراسمی ویژه که همه دانش آموزان مدرسه حضور داشتند از دانش آموزان برتر تقدیر و تشکر به عمل آمد و هدایایی به آنها تقدیم گردید.

۱۰- گردآوری اطلاعات (شواهد ۲)

به دنبال اجرای طرح و نظارت بر آن باید تغییرات حاصله در رفتار دانش آموزان ثبت می شد. آنچه مسلم است در این مرحله با روش های مشاهده، پرسشنامه و مصاحبه با والدین و دانش آموزان و همچنین مقایسه وضعیت فعلی آنان با گذشته توانستم اطلاعات جامع و قابل قبولی بدست آورم. با ثبت تمام رویدادها و اتفاقات جاری در طی مراحل تحقیق برای بنده و مدیر آموزشگاه آشکار بود که دانش آموزان نسبت به گذشته تغییر کرده و به فراگیری مطالب جدید رغبت و میل بیشتری نشان می دهند. تکالیف فردی و گروهی خود را انجام می دهند، در کسب و آشنایی با مهارت های مختلف جهت یابی تلاش می کنند. والدین آنها نیز از این پیشرفت و علاقه فرزندانشان به تحصیل و انجام تکالیف شان راضی بودند به کرات مراتب سپاس و تشکر خود را به مدرسه اعلام می کردند.

۱۱- ارزشیابی تاثیر اقدام جدید و تعیین اعتبار آن

با بررسی های بعمل آمده از تاثیر اقدامات جدید، مشاهده می شد که دانش آموزان نسبت به یادگیری مطالب جدید بطور اعم و فراگیری مهارت های جهت یابی بطور اخص علاقه مند بودند. با فراگیری مهارت های مختلف جهت یابی بیش از پیش به فراگرفتن این مهارت احساس نیاز می کردند چرا که در فعالیت های فردی و گروهی متوجه شده بودن که مهارت های جهت یابی کاربردهای متفاوتی دارد و تمام اقشار جامعه اعم از دانش آموز، محیط بان، گردشگر به فراگیری این مهارت نیاز دارند.

۱۲- گزارش نهایی

لازم است یادآوری کنم آموزش و تدریس مناسب، هدایت و راهنمایی دانش آموزان توسط معلم به سوی انجام تکالیف بصورت فردی و گروهی موجب افزایش انگیزه و رغبت آنان به مطالعه و فراگیری مطالب جدید می شود. آن چه مسلم است مشاهده

نتایج حاصل از پژوهش اخیر و سایر پژوهش های مشابه که توسط پژوهشگران با عناوین و اهداف مختلف انجام شده است نشان می دهد؛ اقدام پژوهی و « درس پژوهی باعث تقویت شخصیت حرفه ای معلمان، افزایش اعتماد به نفس، تعمق بیشتر بر یادگیری دانش آموزان، افزایش کیفیت تدریس در کلاس و بهبود نتایج یادگیری می شود» [۵]. من علیرغم این که از مرکز شهر منوجان قریب به ۱۴۰ کیلومتر دور بودم و دسترسی چندانی به کتب و نشریات مختلف نداشتم با انجام این تحقیق و اقدام-پژوهی دریافتم که مشکلات هراندازه بزرگ و غیرقابل حل باشند اما با تلاش و پیگیری قابل حل و رفع هستند. بنابراین نتایج حاصل از این اقدام پژوهی را می توانم چنین بیان کنم:

- با انجام این پژوهش دریافتم با آموزش و تدریس مناسب، دیگر بار کلاس برای دانش آموزان کسل کننده نخواهد بود بلکه جذابیت بیشتری خواهد داشت.
- ایجاد انگیزه در دانش آموز توسط معلم باعث گوش دادن، دل سپردن و فراگیری بهتر مطالب توسط دانش آموز خواهد بود.
- انجام تکالیف به صورت گروهی باعث افزایش روحیه مشارکت و حذف رقابت ناسالم خواهد شد.

۱۳- پیشنهادات

با انجام این پژوهش و نگاهی قابل تامل در سایر پژوهش ها به منظور ترویج و گسترش این شیوه پژوهش در میان همکاران گرامی و پژوهشگران علاقه مند موارد زیر پیشنهاد می شود:

۱۳-۱- پیشنهادات کاربردی

لازم است دانشگاه فرهنگیان و آموزش و پرورش سیمینارها و کنفرانس های علمی با محوریت اقدام پژوهی و درس پژوهی برگزار کنند تا فرهنگیان بتوانند تحقیقات و پژوهش های خود را ارائه نمایند. در عین حال باید تحقیقات ارسالی توسط گروه های تخصصی داوری شود و نتایج آنها با تاکید بر در دسترس بودن برای همگان، اعلام گردد.

۱۳-۲- پیشنهادات پژوهشی

- چگونه توانستم عنایت و توجه مسئولین منطقه را به مسائل آموزشی روستاهای محروم و کم برخوردار افزایش دهم؟

منابع و مآخذ

۱. یوسفی، آرش. (۱۳۹۹). جهت یابی و نقشه خوانی. دانشکده محیط زیست، چاپ اول
۲. خاکسار، حوا؛ ملک پورافشار، عزت الله. (۱۴۰۰). چگونه توانستم دانش آموزانم را به یادگیری و پژوهش در درس مطالعات اجتماعی تشویق کنم؟. فصلنامه مطالعات و تحقیقات در علوم رفتاری، سال سوم، شماره ۶
۳. شعبانی، حسن. (۱۳۷۱). مهارت های آموزشی و پرورشی: روشها و فنون تدریس. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی
۴. شفق، حمیدرضا. (۱۳۹۶). دوره نقشه خوانی و کار با قطب نما. کارگروه آموزش فدراسیون کوهنوردی صعودهای ورزشی جمهوری اسلامی ایران، ویرایش دوم، بهار ۱۳۹۶
۵. حاجی احمدی، ام البنین؛ مرجان، کیان؛ علی عسکری، مجید؛ هاشمی، سهیلا و ساکی، رضا. (۱۳۹۹). شناسایی موانع درس پژوهی در دوره ابتدایی از منظر کارگزاران آموزشی. پژوهش در برنامه ریزی درسی، سال هفدهم، دوره دوم، شماره ۳۹ (پیاپی ۶۶)، ص ۹۵-۱۱۵